

Inrichting, organisatie & bekostiging

Een kijkje in de keuken van CKC Drenthe – NHL
StendenHogeschool PO

—

Janita van Dorland
Ria Ton-Buitelaar
Judith de Ruijter

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1 Inrichting & organisatie	5
2 Bekostiging & facilitering	7
3 Knelpunten & kansen	9
4 Ten slotte	10

Inleiding

Partnerschappen Samen Opleiden en Professionaliseren zijn druk doende om op basis van ambities ontwikkelingen in gang te zetten en te houden. Om dit te realiseren komt altijd de vraag naar (financiële) inrichting en organisatie om de hoek kijken. Welke afwegingen maken partnerschappen hierbij? Hoe kunnen andere partnerschappen in het land daarvan leren en er het gesprek met elkaar over aangaan?

Het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren heeft een aantal praktijkcasussen op het gebied van de (financiële) inrichting en organisatie van partnerschappen Samen Opleiden onderzocht, waaronder het partnerschap CKC Drenthe – NHL Stenden Hogeschool (vanaf hier: CKC Drenthe). Deze casussen leveren een belangrijke bijdrage aan het voeden van het bestuurlijk traject over de toekomst van het samen opleiden¹. De casussen bieden tevens inspiratie aan andere opleidingsscholen ten aanzien van de (financiële) inrichting en organisatie in relatie tot de ambities en ontwikkelingen.

CKC Drenthe deelt graag haar kennis en ervaring via deze Praktijk in Zicht publicatie.

Reeks praktijkcasussen over inrichting, organisatie & bekostiging

1. Partnerschappen Oids Twente (Twente Oost, Twente West)
2. AOS'en OMO (AOS Noordoost-Brabant, AOS-Den Bosch & AOS-Tilburg, AOS-West-Brabant, AOS Zuidoost-Brabant)
3. Regionale Opleidingsschool Amstelland (ROSA)
4. Zeeuwse Academische Opleidingsschool (ZAOS)
5. CKC Drenthe - NHL Stenden Hogeschool

1. Het Ministerie van OCW, de lerarenopleidingen (VH, VSNU) en de sectorraden zijn momenteel met elkaar in gesprek over de toekomst van samen opleiden en professionaliseren. Het Ministerie van OCW, VH, VSNU en de sectorraden zien in de opleidingsscholen een belangrijke meerwaarde. Een belangrijk punt van dit bestuurlijk gesprek tussen OCW en de sectorraden is de bekostiging van het samen opleiden.

1 Inrichting & organisatie

Typering van het partnerschap

Het partnerschap voor primair onderwijs CKC Drenthe is gestart in 2009, als samenwerking tussen COG Drenthe en twee locaties van NHL Stenden Hogeschool (Groningen en Assen). Per 1 januari 2018 is het schoolbestuur COG Drenthe gefuseerd met het schoolbestuur Conod tot CKC Drenthe; het huidige partnerschap betreft nu de samenwerking tussen CKC Drenthe en drie pabo-locaties, te weten Assen, Groningen en Emmen. Door de fusie zijn er negen scholen bijgekomen, die nog geen historie hebben in het samen opleiden. Men is nu aan het onderzoeken hoe ook deze scholen kunnen participeren in het partnerschap als opleidings- dan wel partnerschool.

Opleidingsscholen en partnerscholen binnen het partnerschap CKC Drenthe

Het partnerschap bestaat uit alle scholen binnen CKC Drenthe. Negen van de scholen participeren als opleidingsschool, de andere scholen als partnerschool:

- De **partnerschool** is een basisschool die investeert in het opleiden van studenten door professionalisering van de leraren (mentoren) die hen in de praktijk begeleiden. Deze scholen bieden de student veel ruimte om te leren in de dagelijkse schoolpraktijk.
- De **opleidingsscholen** richten zich net als de partnerscholen op professionele begeleiding van de studenten. Naast het begeleiden van studenten op de werkplek speelt onderzoek een belangrijke rol. Het onderzoek dat studenten uitvoeren, sluit aan bij de schoolontwikkeling. Het onderzoek wordt begeleid door een basisschoolcoach. Dit is een specialist binnen de school op het gebied van onderzoek en begeleiding van studenten en mentoren.

Jaarlijks leidt het partnerschap CKC Drenthe circa 80 studenten op. Dit zijn voornamelijk reguliere pabostudenten (61), maar ook top (verkort) (6 studenten) en academisch (AOLB) (15 studenten). Vanaf volgend jaar kunnen ook zij-instromers een traject volgen binnen het partnerschap CKC Drenthe.

Binnen het bestuur is er een inductieprogramma voor startende leerkrachten ontwikkeld in samenwerking met de pabo. Het programma wordt verzorgd door leerkrachten en pabodocenten. De inductietrajecten zijn ontstaan vanuit het samen opleiden, maar zijn (nog) niet geïntegreerd binnen ieder van de afzonderlijke scholen. Het is een ambitie voor de toekomst om studenten en startende leerkrachten een compleet opleidings- en begeleidingstraject te bieden, zowel tijdens de initiële opleiding als gedurende de eerste jaren als starter.

De basisschoolcoaches² pakken al steeds vaker de rol van begeleider van startende leerkrachten op; dit groeit in het partnerschap. Zo hebben twee basisschoolcoaches een opleiding tot beeldbegeleider gevolgd en begeleiden zij startende leerkrachten op de eigen school maar ook op partnerscholen.

Visie van het partnerschap

Het partnerschap CKC Drenthe staat voor de gezamenlijke verantwoordelijkheid, vanuit zowel het bestuur en de scholen als de pabo, voor het samen opleiden en professionaliseren in de praktijk. Dit geldt ook voor het onderzoek; ook dit vindt in samenwerking plaats.

Vanuit die visie wordt in gezamenlijkheid ontwikkeld en uitgevoerd, zoals de onderzoekscursus voor basisschoolcoaches. Ook ontwikkelingsvraagstukken worden gezamenlijk opgepakt. Een voorbeeld is een professionaliseringsactiviteit voor rekenen: leerkrachten onderzoeken samen met een pabodocent rekenvraagstukken uit de dagelijkse praktijk. Op die manier wordt van elkaar geleerd en komen de twee werelden van basisonderwijs en lerarenopleiding dichterbij elkaar.

2. De basisschoolcoaches worden in andere partnerschappen vaak 'schoolopleider' genoemd.

Het belang van een goede match

Studenten worden voorgelicht over de mogelijkheden van een plaats binnen het partnerschap CKC Drenthe, bijvoorbeeld via de Meet & Greet CKC Drenthe en de Besturenmarkten op de pabo's. In deze bijeenkomsten leren studenten wat ze binnen een opleidingsschool kunnen verwachten, hoe ze binnen het partnerschap begeleid worden, hoe het inductieprogramma eruit ziet et cetera.

De scholen en de pabo werken intensief samen bij de plaatsing van studenten. Het partnerschap CKC Drenthe hecht veel belang aan een goede match en houdt waar mogelijk rekening met speciale leervragen en/of voorkeuren van studenten. De pabodocent kent de scholen, basisschoolcoaches en mentoren goed door de intensieve samenwerking en kan ook goed inschatten waar een student het beste past.

Historie

In 2009 is het partnerschap CKC Drenthe gestart. Als eerste is geïnvesteerd in de kwaliteit van begeleiden. Bij de start maakten alle 18 scholen van COG Drenthe deel uit van het partnerschap. Destijds was de gedachte dat met het stoppen van de subsidie in 2013 ook het samen opleiden zou stoppen. Uiteindelijk bleek dat de subsidie werd omgezet naar structurele bekostiging en kon het partnerschap blijven voortbestaan, naar grote tevredenheid van de partners. De samenwerking kent een lange historie met ups en downs, bijvoorbeeld door personele wisselingen en de genoemde onzekerheid over de bekostiging.

Organisatiestructuur

CKC Drenthe is de penvoerder van het partnerschap. Vanuit CKC Drenthe participeren op dit moment in totaal negen scholen als zogenaamde opleidingsschool. De andere scholen binnen CKC Drenthe maken ook onderdeel uit van het partnerschap als partnerscholen.

Het partnerschap kent de volgende organisatiestructuur:

- Een stuurgroep bestaande uit de voorzitter van het College van Bestuur en de directeur van de pabo. Deze stuurgroep is eindverantwoordelijk en stuurt op afstand.

De stuurgroep wordt gevoed door de projectgroep.

- De projectgroep bestaat uit de projectleider OidS vanuit het schoolbestuur, de projectleider OidS vanuit de pabo en (in ieder geval tot en met schooljaar 2018/2019) de projectleider Versterking Samenwerking vanuit het schoolbestuur en de projectleider Versterking Samenwerking vanuit de pabo. Zij verzorgen de dagelijkse leiding van het partnerschap. De projectgroep bereidt de besluitvorming door de stuurgroep voor. Jaarlijks stelt de projectgroep een projectplan en -begroting voor het partnerschap op, deze stukken worden vastgesteld door de stuurgroep. De projectgroep vormt ook de verbindende schakel binnen de eigen organisaties.
- Netwerk basisschoolcoaches: hierin participeren alle basisschoolcoaches. Dit netwerk komt circa vijf keer per jaar bijeen.
- Afhankelijk van de ontwikkelingen en vraagstukken in het partnerschap worden incidenteel ontwikkelgroepen bijeen geroepen of worden ontwikkelvragen door de projectgroep zelf opgepakt. Dit hangt af van de onderwerpen en de benodigde expertise. Mensen worden hiervoor gefaciliteerd.

Financiële besluitvorming vindt plaats door de stuurgroep. Jaarlijks stelt de projectgroep een plan en begroting op voor het komende jaar, op basis waarvan de besluitvorming plaatsvindt. Ieder jaar wordt het plan geëvalueerd en worden eventuele afwijkingen toegelicht.

Rollen in het partnerschap

De volgende rollen worden onderscheiden in het partnerschap CKC Drenthe:

- Projectleider: er zijn twee projectleiders; één vanuit het schoolbestuur, één vanuit de pabo. Daarnaast zijn er ook vanuit Versterking Samenwerking twee projectleiders, die deel uitmaken van de projectgroep (één vanuit het bestuur, één vanuit de pabo) (in ieder geval tot en met schooljaar 2018/2019).
- Basisschoolcoach: begeleidt onderzoek in de scholen en vertaalt bevindingen uit onderzoek naar de school en verzorgt intervisie met studenten. De taken van de basisschoolcoach worden uitgebreid, waarbij de coach ook fungeert als supervisor van de mentoren en betrokken is bij assessments en beoordeling.
- Mentor: dit is de directe begeleider in de klas.

Voor de diverse rollen is er professionalisering:

- Alle basisschoolcoaches volgen een onderzoekscursus, die door een pabo docent i.s.m. de projectleider bao is ontwikkeld. Inmiddels is er ook een light variant ontwikkeld voor coaches die reeds een masteropleiding hebben afgerond.
- Volgend jaar volgen alle basisschoolcoaches een intervisiecursus.
- Jaarlijks wordt een mentorencursus gegeven aan (nieuwe) leerkrachten. Voor de geschoolde mentoren zijn er 'opfris' bijeenkomsten om kennis te actualiseren en vaardigheden te onderhouden.
- Er zijn in het afgelopen jaar (in plaats van de bovengenoemde 'opfris' bijeenkomst) op alle opleidingsscholen studiedagen georganiseerd met de mentoren en coaches op de school.

Alle scholingsbijeenkomsten worden door een leerkracht of de projectleider vanuit het bestuur/de scholen in samenwerking met een pabodocent verzorgd.

De rol van onderzoek

Onderzoek maakt integraal deel uit van het partnerschap CKC Drenthe. Studenten doen onderzoek naar vragen vanuit de scholen. Om te borgen dat het onderzoek ook echt 'landt' in de scholen, wordt het onderzoek onder begeleiding van zowel de pabo-docent als de basisschoolcoach uitgevoerd.

2 Bekostiging & facilitering

Bijdragen aan het partnerschap

- Regeling Tegemoetkoming Kosten Opleidingsscholen.
- Regeling Versterking Samenwerking Lerarenopleidingen en Scholen (beëindigd).
- Eigen bijdragen samenwerkende partijen t.b.v. het partnerschap.

Soort kosten	Soort kosten
Basiskosten	Facilitering van de diverse betrokkenen
Professionalisering van betrokkenen	Diverse structurele professionaliseringsactiviteiten (mentorentraining, terugkommiddagen, onderzoekscursus coaches) en additionele professionaliseringsactiviteiten afhankelijk van de behoefte en conform projectplan (jaarlijks op maat opgesteld).
Overig	O.a. curriculumontwikkeling, doorontwikkeling conform projectplan, materialen en reiskosten).

De kosten voor inductie (ureninzet basisschoolcoach voor begeleiding starters) worden vanuit de professionaliseringsgelden betaald.

Afspraken over facilitering

De volgende afspraken zijn gemaakt ten aanzien van de facilitering:

- Projectleiders: beide projectleiders (vanuit bestuur, vanuit pabo) zijn gefaciliteerd voor 0,4 fte.
- Ieder van de negen opleidingsscholen plaatst jaarlijks minimaal vijf studenten. De basisschoolcoach krijgt 60 uur per jaar op declaratiebasis beschikbaar. Afhankelijk van specifieke ontwikkeltaken kan dit aantal uren in onderling overleg worden opgehoogd. De functie van basisschoolcoach wordt steeds verder uitgebreid, bijvoorbeeld met intervisiebegeleiding van collega's. In de (nabije) toekomst is deze 60 uur wellicht onvoldoende. Dit wordt meegenomen in de evaluatie.
- Voor de begeleiding van een starter krijgt de basisschoolcoach 15 uur per starter vanuit de professionaliseringsgelden. Eventuele nieuwe ontwikkelvragen ten aanzien van begeleiding of professionalisering kunnen worden ondergebracht worden bij het partnerschap wanneer het nieuwe product wordt ontwikkeld in samenwerking met de pabo.
- Ontwikkel- en uitwisselingsactiviteiten worden gefaciliteerd voor zowel de opleidings- als de partnerscholen. De omvang hiervan wordt vastgelegd in het projectplan.

- Voor de ureninzet van de mentoren (een rol die voorkomt in zowel de opleidings- als de partnerscholen) zijn geen afspraken over facilitering gemaakt. Er wordt nu gediscussieerd over de vraag of dit in de toekomst wel zou moeten, bijvoorbeeld voor 15 uur per student.
- De pabo bepaalt de begeleidingsuren van de pabodocent in de opleidings- en de partnerscholen. Dit is circa 4 uur per student.

Er wordt geen onderscheid gemaakt in de facilitering naar de verschillende categorieën studenten. In de praktijk vraagt de begeleiding van de academische pabostudenten wel wat meer tijd, maar hier wordt in de facilitering geen rekening mee gehouden.

De afspraken over facilitering zijn echt de basisuren. In de praktijk investeren de diverse betrokkenen vaak meer tijd dan afgesproken. Ook worden er veel eigen uren geïnvesteerd in onderlinge samenwerking, ontmoeting en uitwisseling. Deze extra uren zijn niet direct zichtbaar in de begroting, maar zijn zeer belangrijk. De afspraken over facilitering maken onderdeel uit van het jaarlijkse projectplan. De facilitering wordt ook jaarlijks meegenomen in de evaluatie van het projectplan.

3 Knelpunten & kansen

Knelpunten en risico's

- Wanneer het aantal studenten daalt, daalt ook de bijdrage uit de Regeling Tegemoetkoming Kosten Opleidingsscholen. Er staat echter een basisstructuur die de nodige investeringen vraagt. Als de bijdrage daalt, is het moeilijk om deze basisstructuur te kunnen blijven bekostigen.
- De middelen uit de Regeling Tegemoetkoming Kosten Opleidingsscholen gaan naar een relatief beperkt aantal partnerschappen verdeeld over het land. In sommige regio's is geen partnerschap, waardoor sommige regio's niet kunnen mee profiteren van het samen opleiden en wellicht zelfs helemaal geen studenten kunnen plaatsen. Dit is een groot risico, zeker met het oog op de grote personeelstekorten.

Kansen

- Wanneer er nog intensiever wordt samengewerkt, kan de samenwerking nog veel meer resultaten opleveren. Hiervoor zijn additionele middelen nodig, bijvoorbeeld om pabodocenten wekelijks een dagdeel of hele dag aanwezig te laten zijn op de school.
- Met meer middelen (zoals met de middelen uit Versterking Samenwerking) kan het partnerschap een bredere regiofunctie vervullen en de expertise breder delen door bijvoorbeeld additionele partnerscholen te laten aansluiten.

4 Tenslotte

Het partnerschap kan meerwaarde opleveren voor de brede regio, bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van nieuw regionaal beleid of regionale innovatie. Hiervoor is het wel van belang dat partnerschappen voldoende ruimte en middelen krijgen om een regio specifieke inkleuring te geven. Het werkplekleren wint aan belang, ook met het oog op de lerarentekorten. Benut de partnerschappen om in de regio nieuwe vormen van werkplekleren te ontwikkelen en implementeren.

Meer weten?

Bestuursbureau CKC Drenthe:

0592-34 68 01

info@ckcdrenthe.nl

Platform Samen Opleiden & Professionaliseren

Binnen het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren bundelen schoolbesturen, scholen en lerarenopleidingen hun krachten om samen een duurzame inrichting van opleiding én professionalisering voor leraren te realiseren. Het platform zet zich in voor versterking van de samenwerking tussen besturen, scholen en lerarenopleidingen in het primair en voortgezet onderwijs rond dit thema.

Meer informatie

Voor al uw vragen over samen opleiden en professionaliseren kunt u terecht bij:

PO-Raad Projectleider

Gea Spaans

platformsamenoopleiden@poraad.nl • 030 – 31 00 933

VO-raad Projectleider

Nienke Wirtz

platformsamenoopleiden@vo-raad.nl • 030 – 232 48 00

Colofon

Auteurs: Janita van Dorland, Ria Ton-Buitelaar en Judith de Ruijter / Vormgeving: BUREAUBAS / Fotografie: Larissa Rand

Druk: Arnoud Franke, Drukproef / Datum: November 2018

www.platformsamenoopleiden.nl

Het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren is een initiatief van de PO-Raad, VO-raad en de lerarenopleidingen.